

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Презиме, име једног
родитеља и име
Талић, Момир, Миљана

Датум и место рођења
14.05.1995. Приштина

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
УНИВЕРЗИТЕТ У НИШУ - ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ
НИШ, Трг Краља Александра 1, Контакт: 1100121

Прихваћено **15. 06. 2026** ДОКТОРСКЕ
ДИСЕРТАЦИЈЕ

Орг. јед.	Број	Правос.	Степеност
06/18	1/01		

Основне студије

Универзитет
Универзитет у Нишу

Факултет
Економски факултет

Студијски програм
Економија (Модул: Пословно управљање - Менаџмент предузећа)

Звање
Дипломирани економиста

Година уписа
2013

Година завршетка
2017

Просечна оцена
8,62

Мастер студије, магистарске студије

Универзитет
Универзитет у Нишу

Факултет
Економски факултет

Студијски програм
Економија (Модул: Пословно управљање - Менаџмент предузећа)

Звање
Мастер економиста

Година уписа
2017

Година завршетка
2018

Просечна оцена
10,00

Научна област
Економија

Наслов завршног рада
Промовисање корпоративне филантропије у функцији унапређења конкурентности предузећа у Србији

Докторске студије

Универзитет
Универзитет у Нишу

Факултет
Економски факултет

Студијски програм
Економија

Година уписа
2018

Остварен број ЕСПБ бодова
120

Просечна оцена
10,00

НАСЛОВ ТЕМЕ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Наслов теме докторске дисертације
Анализа кључних фактора развоја социјалних предузећа у Републици Србији

Име и презиме ментора, звање
Маја Ивановић Ђукић, редовни професор

Број и датум добијања сагласности за тему докторске дисертације
НСВ број 8/18-01-007/23-025, датум 06.11.2023.

ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Број страна
285 (262 нумерисано)

Број поглавља
4 (четири)

Број слика (шема, графикана)
15 (петнаест) слика и графикана

Број табела
53 (педесет и три)

Број прилога
2 (два)

**ПРИКАЗ НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КАНДИДАТА
који садрже резултате истраживања у оквиру докторске дисертације**

Р. бр.	Аутор-и, наслов, часопис, година, број волумена, странице	Категорија
1	<p>Milanović Sandra, Talić Miljana, & Rađenović Žarko, Social Entrepreneurial Intention Factors of Tourism Management Students. In V. Bevanda & S. Štetić (Eds.) 6th International Thematic Monograph: Modern Management Tools and Economy of Tourism Sector in Present Era. Association of Economists and Managers of the Balkans in cooperation with the Faculty of Tourism and Hospitality, Ohrid, North Macedonia, 2022, pp. 567–583.</p> <p><i>Рад испитује како хумана оријентација као културна вредност и претходно искуство са друштвеним проблемима утичу на социјално предузетничке намере студената туристичког менаџмента. Емпатија, морална обавеза, друштвена самоефикасност и перципирана друштвена подршка, унети су у модел истраживања као посредничке варијабле између независних и зависних варијабли. Истраживање је спроведено на узорку од 70 студената у Републици Србији. Резултати регресионе анализе указују да су емпатија и перципирана социјална подршка посредници између зависних и независних варијабли, док морална обавеза и перципирана социјална подршка нису.</i></p>	M14
2	<p>Milanović Sandra, Talić Miljana, & Vujatović J. Milica, Influence Of Personality Traits on Students' Social Entrepreneurial Intentions in the Conditions of the Covid-19 Pandemic. TEME: Časopis za društvene nauke, 2021, Vol. 45, No 4, pp. 1163–1179.</p> <p><i>У раду се испитује да ли особине личности: екстровертност, сарадљивост, савесност, неуротицизам и отвореност (према моделу Великих пет) утичу на социјално предузетничке намере (СЕН). Истраживање је спроведено међу студентима економије Универзитета у Нишу током пандемије Covid-19, што контекст истраживања и добијене податке чини нетипичним. Резултати показују да екстровертност, савесност и неуротицизам имају позитиван и статистички значајан утицај на СЕН, док сарадљивост и отвореност немају статистички значајан утицај на СЕН.</i></p>	M23
3	<p>Talić Miljana, Stefanović Suzana. Ecosystem of social enterprises - a comparative review of the practice of European countries and the Republic of Serbia. Ekonomske teme, 2022, Vol. 60, No 3, pp. 369-385.</p> <p><i>Циљ овог рада је био да се укаже на специфичности умрежавања социјалних предузећа, као и на предности развијеног екосистема за социјална предузећа у свим фазама њиховог пословања. У раду је приказана компаративна анализа развоја екосистема социјалних предузећа у Европи и Републици Србији. Анализа је показала да су различити фактори утицали на развој екосистема социјалних предузећа, посебно на појаву и развој мрежа. Док је у већини европских земаља улога државе у овом процесу била наглашена, јер је већ препознат значај социјалних предузећа, у Србији је највећи допринос развоју мрежа социјалних предузећа дао невладин сектор.</i></p>	M51
4	<p>Talić Miljana, Ivanović-Đukić Maja. Comparative analysis of developmental concepts of social entrepreneurship in Europe and the USA. Facta Universitatis. Series: Economics and Organization, 2020, Vol. 17, No 4, pp. 385 – 396.</p> <p><i>У раду је дата компаративна анализа доминантних теоријских концепата и модела развоја социјалног предузетништва у континенталној Европи и Сједињеним Америчким Државама. Емпијско истраживање спроведено је на узорку од 50.000 социјалних предузетника из 25 земаља. Резултати су показали да између Европе и САД у почетној фази нема значајних разлика у степену укључености становништва у социјално предузетничке активности. У оперативној фази постоје разлике у степену укључености становништва у социјално предузетништво између Европе и САД, али су присутне и између источне и западне Европе, што значи да нису преваходно условљене теоријским концептима и моделима социјалног предузетништва.</i></p>	M51
5	<p>Ivanović-Đukić Maja, Rađenović Tamara, Talić Miljana. Innovative entrepreneurship and economic growth in emerging markets. Ekonomika. 2021, Vol. 67, № 4, pp. 55-64.</p> <p><i>У раду се анализира допринос различитих врста иновативног предузетништва: предузетништва заснованог на понуди нових производа, предузетништва заснованог на развоју нових технологија, предузетништва са високим очекиваним растом и предузетништва са просечним очекиваним растом на тржиштима у развоју. Регресиона анализа је урађена како би се проценио утицај различитих врста иновативног предузетништва на привредни раст на 13 тржишта у развоју. Резултати су показали да предузетништво са високим очекиваним растом највише утиче на привредни раст. Такође, резултати су показали да је утицај предузетништва заснованог на понуди нових производа већи од утицаја предузетништва заснованог на развоју технологија, на привредни раст на тржиштима у развоју.</i></p>	M51
6	<p>Ivanović-Đukić Maja, Petrović Randelović Marija, Talić Miljana. An Analysis of Factors Influencing the Development of Social Enterprises in the Republic of Serbia. The European Journal of Applied Economics, 2020, Vol. 17, No 2, pp. 1-18.</p> <p><i>Рад истражује утицај различитих фактора на оснивање и развој социјалних предузећа (СП). Истраживањем је обухваћено 27 оснивача СП у Србији. Утврђено је да су повољна финансијска средства кључни покретачи за оснивање СП, док ентузијазам менаџера највише утиче на њихов успех. Законска регулатива и макроекономско окружење, као и теškoће у приступу тржишту представљају озбиљна ограничења за оснивање СП, док недостатак знања из области маркетинга и менаџмента ограничава њихов развој.</i></p>	M51
7	<p>Talić Miljana, Ivanović-Đukić Maja, Rađenović Tamara. Sustainable entrepreneurship: creation opportunities for green products development. Economics of Sustainable Development, 2020, Vol. 4, No 2, pp 1-13.</p> <p><i>У раду је објашњен концепт одрживог предузетништва, као подконцепт који се развио из социјалног предузетништва. Анализирани су фактори који утичу на развој одрживог предузетништва, на узорку од 12.011 предузетника и малих и средњих предузећа (МСП) који пуде „зелени производ“ у 37 земаља. Резултати су показали да, према перцепцији одрживих предузетника, највећи утицај на покретање и развој посла у еколошкој сфери могу</i></p>	M53

	имати: финансијски подстицаји, мере везане за лакши приступ тржишту, техничка помоћ у развоју „зеленог производа“ и саветодавна помоћ у области маркетинга и дистрибуције „зеленог производа“.	
8	<p>Stefanović Suzana, Talić Miljana. Networking as a factor of development of social entrepreneurship. Proceedings of the 52nd International Scientific Conference: <i>Emerging trends in global and national economy</i>. University of Niš, Faculty of Economics; 2021, pp. 219-228.</p> <p>У овом раду анализиране су карактеристике умрежавања и фактори који имају утицај на умрежавање социјалних предузећа, стварање екосистема социјалних предузећа и сарадња са осталим актерима из окружења, као и користи и предности мрежа за деловање социјалних предузећа у свим фазама њиховог пословања. Циљ рада је да укаже на специфичности мрежа, односно екосистема социјалних предузећа, идентификује актере који чине екосистем социјалних предузећа и факторе који утичу на стварање контекста за ефикасно умрежавање.</p>	M33
9	<p>Talić Miljana. Social entrepreneurship as an instrument for strengthening social inclusion. Proceedings of the International Scientific Conference: <i>Post-pandemic economic challenges</i>. University of Niš, Faculty of Economics, 2022, pp. 325-333.</p> <p>Раd се фокусира на потенцијале различитих типова социјалних предузећа за радну интеграцију социјалних категорија које припадају теже запошљивој популацији, а самим тим и изложених ризику од социјалне искључености. Циљ рада је да испита улогу социјалних предузећа у социјалном укључивању и радном интегрисању осетљивих друштвених група. Анализа је показала да специфичан тип социјалних предузећа, предузећа чија је примарна мисија да обезбеде радну интеграцију припадника тешко запошљивих и маргинализованих друштвених група (WISEs – work integration social enterprises), има највећу улогу у решавању проблема социјалне искључености ове категорије друштва у Републици Србији.</p>	M33
10	<p>Вељковић Јелена, Талић Миљана. Извештавање о социјалним перформансама у земљама Југоисточне Европе. У зборнику радова са научног скупа: <i>Регионални развој и демографски токови земаља Југоисточне Европе</i>, Економски факултет, Универзитет у Нишу, 2021, стр. 209-218.</p> <p>У раду је дат преглед истраживања заступљености, степена развијености и трендова извештавања о социјалним перформансама међу компанијама у земљама Југоисточне Европе. Резултати показују да је пракса извештавања о социјалним перформансама међу компанијама у Републици Србији у развоју, а у већини сегмената интегрисаног, нефинансијског извештавања уочљив је заостатак у односу на праксу у ЕУ. Трендови на подручју извештавања о социјалним перформансама међу земљама у региону слични су као и у Србији.</p>	M63

НАПОМЕНА: уколико је кандидат објавио више од 3 рада, додати нове редове у овај део документа

ИСПУЊЕНОСТ УСЛОВА ЗА ОДБРАНУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кандидат испуњава услове за оцену и одбрану докторске дисертације који су предвиђени Законом о високом образовању, Статутом Универзитета и Статутом Факултета.

ДА НЕ

Кандидаткиња Миљана Талић испуњава све услове за оцену и одбрану докторске дисертације предвиђене Законом о високом образовању, Статутом Универзитета у Нишу и Статутом Економског факултета у Нишу. У складу са Стандардима и процедурама за обезбеђење квалитета у поступку уписа, организовања и завршетка докторских академских студија и израде и одбране завршног рада - докторске дисертације Економског факултета у Нишу, кандидаткиња је испунила све обавезе на докторским академским студијама, положила је све испите предвиђене наставним планом и програмом докторских академских студија Економског факултета у Нишу, презентovala је резултате истраживања у вези са пријавом теме докторске дисертације кроз два докторантска колоквијума и пријавила тему докторске дисертације, за коју је добијена сагласност Научно-стручног већа за друштвено-хуманистичке науке (Одлука број 8/18-01-007/23-025 од 06.11.2023.). Кандидаткиња је Факултету поднела захтев за одређивање Комисије за оцену и одбрану докторске дисертације, као и одговарајући број примерака урађене докторске дисертације. Кандидаткиња испуњава услове дефинисане Правилником о поступку припреме и условима за одбрану докторске дисертације Универзитета у Нишу. Као првопотписани аутор, кандидаткиња има научне радове повезане са садржајем докторске дисертације објављене у домаћим часописима са листе министарства надлежног за науку, укључујући и научни рад објављен у часопису који издаје Универзитет у Нишу.

ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кратак опис појединих делова дисертације (до 500 речи)

Садржај докторске дисертације, поред увода, закључка и литературе, чине четири логички повезана дела, при чему су прва три поглавља теоријско-концептуалне природе, док су у четвртном делу приказани резултати спроведног емпиријског истраживања.

У првом делу дисертације анализиран је концепт социјалног предузетништва, његов развој, појавни облици и значај за друштво. Објашњен је концепт социјалног предузетништва кроз представљање различитих теоријских мишљења и анализу праваца развоја овог вида предузетништва у пракси. Затим су анализирани различити теоријски концепти социјалних предузећа и објашњене њихове карактеристике, од првих појавних облика ових организација до савремених форми. У наставку овог поглавља нагласак је на најзначајнијим индикаторима за праћење развоја социјалних предузећа, узимајући у обзир њихову хибридную природу и неопходност постојања како економских, тако и социјалних показатеља.

У другом делу дисертације дат је свеобухватан преглед претходних истраживања која су се бавила факторима опстанка, развоја и успеха социјалних предузећа. Преглед литературе о факторима развоја социјалних предузећа

указује на сложеност проблема са којима се ове организације суочавају у свим фазама пословања. Узимањем у обзир резултата бројних теоријских радова и емпиријских истраживања који су се бавили анализом фактора који утичу на пословање социјалних предузећа, они су груписани у интерне и екстерне. У оквиру групе интерних фактора дат је теоријски преглед индивидуалних и организационих фактора развоја социјалних предузећа, док су групом екстерних фактора обухваћени финансијски, тржишни и регулаторно-политички утицаји.

Трећи део дисертације приказује развој концепата социјалног предузетништва и социјалних предузећа у Републици Србији у теорији и пракси, почев од појаве првих организација са карактеристикама социјалних предузећа до савремених социјалних предузећа. Указује се на тренутно стање у области социјалног предузетништва, анализирају се карактеристике макроекономског амбијента, институционални оквир, карактеристике националне културе, системи подршке за развој социјалних предузећа. У складу са чињеницом да социјална предузећа послују у различитим правним формама, део овог поглавља посвећен је њиховим карактеристикама.

У четвртом поглављу представљени су методолошки оквир и резултати емпиријског истраживања фактора развоја социјалних предузећа у Републици Србији. Емпиријско истраживање спроведено је на узорку од 50 социјалних предузећа како би се идентификовали главни покретачи и ограничења њиховог развоја. Дефинисане су хипотезе чија валидност је тестирана коришћењем више статистичких метода. Израчунати су композитни индекси, након чега су примењене методе корелационе и регресионе анализе. Након провере валидности хипотеза путем статистичких метода, дата је интерпретација добијених резултата, који указују на хетерогеност организација које делују у области социјалног предузетништва и на разлике у факторима који утичу на њихову одрживост и развој. На основу резултата истраживања, дате су препоруке за социјалне предузетнике и за креаторе политика у функцији развоја социјалних предузећа у Републици Србији.

ВРЕДНОВАЊЕ РЕЗУЛТАТА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

Ниво остваривања постављених циљева из пријаве докторске дисертације (до 200 речи)

Према оцени Комисије, постављени циљеви из пријаве докторске дисертације у потпуности су остварени. Основни циљ теоријско-емпиријског истраживања - да се идентификују фактори који имају значајан позитиван или негативан утицај на развој социјалних предузећа - остварен је кроз свеобухватну анализу релевантне литературе о факторима који утичу на пословање социјалних предузећа, а затим и кроз спроведено емпиријско истраживање којим су обухваћена социјална предузећа у Републици Србији и испитан утицај карактеристика социјалних предузетника, карактеристика социјалних предузећа као организација и фактора на макроекономском нивоу на њихову стопу одрживости. Посебни циљеви, изведени из основног циља дисертације, такође су остварени анализом постојећих теоријских концепата социјалног предузетништва и социјалних предузећа и анализом тренутног стања у области социјалних предузећа у Републици Србији. Резултати теоријског и емпиријског истраживања послужили су као основа за дефинисање препорука чија примена може повећати дугорочну одрживост социјалних предузећа, чиме је остварен још један од циљева дисертације.

Вредновање значаја и научног доприноса резултата дисертације (до 200 речи)

Дисертација даје значајан научни допринос у области социјалног предузетништва и социјалних предузећа. Теоријски допринос дисертације огледа се у систематизацији и научној интерпретацији литературе о социјалним предузећима, а посебно у попуњавању празнине у литератури о факторима њиховог развоја и одрживости, нарочито у Републици Србији, где су истраживања о социјалним предузећима врло ограничена. Дисертација пружа емпиријску подршку теоријским претпоставкама и постојећим знањима о покретачима и ограничењима развоја социјалних предузећа и даје практични допринос кроз дефинисане препоруке за социјалне предузетнике и креаторе и носиоце локалне и макроекономске политике, како би се повећала дугорочна одрживост социјалних предузећа. Резултати спроведеног истраживања имају потенцијал да допринесу подизању свести о значају социјалних предузећа за решавање бројних друштвених проблема, схватању појма и сврхе социјалних предузећа и унапређењу амбијента у коме социјална предузећа у Републици Србији послују, чиме се подстиче развој сектора социјалних предузећа.

Оцена самосталности научног рада кандидата (до 100 речи)

Комисија констатује да је кандидаткиња показала истраживачку зрелост и висок степен самосталности у научном раду. На основу сугестија ментора и Комисије, кандидаткиња је самостално дефинисала предмет, циљеве, структуру, концептуални оквир и методологију истраживања. Спроведено емпиријско истраживање, које узима у обзир специфичности предмета истраживања, омогућило је квантификовање и верификовање постављених хипотеза. Анализом релевантне литературе и добијених резултата формулисани су аргументовани закључци и препоруке за побољшање економских и социјалних перформанси социјалних предузећа и њихове дугорочне одрживости.

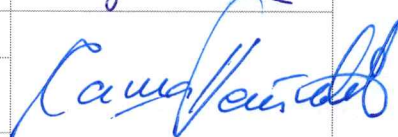
ЗАКЉУЧАК (до 100 речи)

На основу оцене резултата истраживања, научног доприноса и значаја докторске дисертације, Комисија констатује да је докторска дисертација задовољавајућег квалитета и урађена у складу са одредбама Закона о високом образовању, Статута Универзитета у Нишу и Статута Економског факултета у Нишу. Сходно томе, Комисија позитивно оцењује докторску дисертацију кандидаткиње Миљане Талић под називом „Анализа кључних фактора развоја социјалних предузећа у Републици Србији“ и предлаже Наставно-научном већу Економског факултета у Нишу да прихвати Извештај о оцени докторске дисертације и одобри њену јавну одбрану.

КОМИСИЈА

Број одлуке ННВ о именовану Комисије **НСВ број 818-01-6/26-18**

Датум именовања Комисије **26.05.2026. године**

Р. бр.	Име и презиме, звање		Потпис
1.	др Сузана Стефановић, редовни професор	председник	
	Економија (Научна област)	Универзитет у Нишу, Економски факултет (Установа у којој је запослен)	
2.	др Маја Ивановић-Ђукић, редовни професор	ментор, члан	
	Економија (Научна област)	Универзитет у Нишу, Економски факултет (Установа у којој је запослен)	
3.	др Саша Петковић, редовни професор	члан	
	Економија (Научна област)	Универзитет у Бањој Луци, Економски факултет (Установа у којој је запослен)	

Датум и место:

...Н.Г., 12.6.2026